

עין משפט
נר מצוה

ב:

הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

מסורת הש"ס

1 א מ"י פ"ו מהלכות
עבדים הלכה ב סמ"ג
עין טו ט"ו ע"י פ"י
ק"ו טע"ף ס"ג
ח ב מ"י פ"ו מהלכות
אבות הלכה ט ו"ג
מהלכות גירושין הלכה טו
ופ"ט מהלכות ט"ה
הלכה כ ג ט"ו ע"י א"ר
סמ"ג ק"ה טע"ף ו ו"ח
סמ"ג ק"ה טע"ף ז ו"ח
סמ"ג ז טע"ף ח
ב ג מ"י פ"ו מהלכות
חגיגה הלכה ב סמ"ג
ע"ד ר"י
ד מ"י ע"ה הלכה ב סמ"ג
ע"ה

רבינו חננאל

ואמרין (לא תו"מ) מאי
לא תו"מ? סמ"ג באבות
מפניו שחייב בראיה
ודלא יחזיק בן הדבאי
שהיה פטור ואסיקא
לעולם לא תו"מ חזרו
עבר לחזקתו קאי א"ר
שחייב לא שחייב
אחרת דתו"מ כו"מ את
רבו ועושה בן חורין
וחזרו ב"ה להורות כדברי
בית שמואי רבין ודאי
לשחרור קאי א"ר
שחייב לא שחייב
חייב בראיה: ד"ש
מתניין בראיה קרנ
אבל בראיה פנים אפילו
קטן אכזי חייב להעלותו
שאמר הקהל את העם
האנשים והגשים והדן.
ויפ"ט דתני עבדים
שאין משחררין לגמרי
פטורין כמשה ראונה
היא שניה: ר"ש ר'
אלעזר בן עזריה אנשים
באין ללמד ועשים אבות
לשבע וט"ו ליתן שכר
למביאייהו: חו"מ
איתנו לאוקומא אפ"ט
אמר ר' א"ר שומע ולא
מדבר את החרש המדבר
ואינו שומע או שומע
ואינו מדבר חייב: ואי
עניא ליה דתני רבנן
חרש מדבר ואינו שומע
זהו חרש שומע ואינו
מדבר זהו אלם זה
זהו ה"ר הן כפחין
לכל דבריהם: ואי
אין והחייב מדבר ואינו
שומע שומע ואינו מדבר
פטור מן הראיה: ואתא
רבנא ותורתא ודמו חזרו
מסחרא וחייב קתני הכל
חייבין בראיה ובשפחה

תקנתם את רבו. כמה שהיה לו מעיקר א"י לו עכשיו שזה העבדות ואת עלמו לא תקנתם שאינו יכול לישא אשה ואי משום עבדות הא לא איכפת ליה כלל כיון דמעיקרא היה כולו לרב ועכשיו ביומו לעלמו וה"ר משולם גריס תקנתם את עלמו ואת רבו לא תקנתם כלל שגם הרב מפסיד הוללות:

לישא שפחה אינו יבול. ולמסור עלמו לא מצי כתיב לישא שפחה דהא גר אינו נמכר בעבד עברי דבעין וכן אל משפחתו (ויקרא כה) וליכא כדאיכא בלחיה ועוד מאחר ללא קיים פריה ורביה ביהדות לא נסבין ליה כענינת לנד חירות שבו ודכוותיה מצינו בפ"ק דקדושין (דף ג.) אין לו אשה בניה אין רבו מוסר לו שפחה כענינת ואל"ת ישא בת מינו ליתו נד חירות ולשתמיש נד חירות ונד עבדות נד עבדות דומיא דפריה שפחה אין מרביעין עליה לא סוס ולא תמור אלא מינה בפרק אמוה ואת בנו (חולין דף עט.) וי"ל דהתם לא קפיד קרא אלא ככלאיש דמרי מיניס והא ליכא אכל הכא אמאן קפיד קרא אלא חירות דלא לשתמיש נד חירות בעבדות והא אלא ומוטע דשרי הרבנה שרי גס לרכוז על הפריה ובתוספתא דמסכת כלאים (פ"ה) וזכירנא (פ"ח) תניא אמר רבי יוחנן ב"ר יהודה אסור לרכוז על הפריה מק"ו ומה במקום שמוטע דשרי לרכוז שמי חלוקין אסור בתעובתו מקום שאסור לרכוז שמי מיניס אינו דין שאסור בתעובתו אמרו ליה והא כתיב (ו) והרכבתם את שלמה בני על הפריה (מלכים א' 6) אמר להם אין למדים תורה מן דהתקומה א"ל והא כתיב (ו) ועש הישר בעיני ה':

לישא שפחה אינו יבול. וממורת

לא ישא אע"ג דעבד מותר בממורת לפי שקדם ועמד כמתן פרק האומר (קדושין דף טט.) יכולין ממורים ליערב כילד ממזר נושא שפחה ונד חירות שרי זה דמתן פרק עשרה יוחסין (סג) שחזרו יממורי שרו ללא זה בזה דהא י"ל דאין לנו לתקן כדי להרבות ממורים בעולם ועוד כיון דתפסי בה קדושין אחי נד עבדות ומשתמש בנאש איש ומינה נמי לא ישא דאע"ג דממורת ומינה ושחזרו מותרין ללא זה בזה דהא הוה התפסק קדושין ואחי נד עבדות ומשתמש בנאש איש אי נמי נתינה אסור נד עבדות ללא קדש ועומד הוא אע"ג דמותר בממורת משום דלא מקרי קבל מזהר בלא דלא א"ר ואל"ת עשה (דלשנת לברה) ולדחי לאו דלא יהיה קדש וי"ל דהכא אפשר לקיים שניהם על ידי כפייה אי נמי דלא אחי עשה ודמי לא מעשה אלא כגון מילה נזרעת דבעינא דמעקר לאו מקיים עשה אכל הכא משעת הערחה עובר ליה בלאו ועשה ליכא עד גמר ביאה:

לא תהו בראה. האי עשה אל"ס טפי מפרי ורבו כדאמר בגמלה בפרק גמרא (דף מ.) מוכר אל"ס ס"ת לישא אשה וללמוד תורה ומייתי לא תהו בראה אכל י"מ משום דעבד לא מיפקיד אפריה ורביה דלמרא ז"הו לו ניס עבדותו ושחזר לא קיים פריה ורביה ולאו מילתא היא דלמרא בירושלמי דמו"ק (פ"ה) עבד מבו שישא אשה כגומד אמר להון נשמעין מן דרין מתניין יבעול והלא לא נברא העולם אלא בשביל פריה ורביה ואמר שמעון בר אבא משום רבי יוחנן כל שהוא מלווה על פריה ורביה לא ישא אשה במועד ומועד לישא דנקט הכא והלא לא נברא העולם אלא בשביל פריה ורביה משמע דלמרחייהו קאי והא דלמרינן לא קיים פריה ורביה היינו מטעם דבעין ורבו מיוחס אחריו ואפילו ישראל יש לו בן מן השפחה אינו קרוי (ו) אחריו ועוד פרו ורבו אכלוה בני נח כתיב אף לנכנע: **כופין** את רבו. אפילו לשמואל דלמרא (ביטין דף לה.) המפקיר עבדו יולא לחירות וא"ל גט שחזרו הכא דעבד ליה עשית עבדו שחזרו גמור ואע"ג דלמרינן (ברכות דף מו:) המשחרר עבדו עובר בעשה נמיאן שן דליעבד הרב אסורא ווטא ולא ליעבד העבד אסורא רבה כדאמר בעירובין כ"ב ככל מערבין (דף נג:) וסא) ולא דמי להיחא דריש שבת (דף ד.) וסא) וכי אמרינן לו לאדם עמוד ומטא בשביל שחכה חבירך דהתם פושע דברר הוה שלא היה לו לאפות הפת מדע דשרינן ריש תמיד נשחט (פסחים דף עט.) וסא) להקריב לכהן אחר תמיד של בין הערבים כפרת חבירו כדי שיאכל קרבן פסח לערב אע"ג דאיכא עשה דהשלמה ט):

ינשים ועבדים. זה שייך לאקשוי אמאי מצי נשים לשון רבים ומנא קאן (ו) חרש לשון יחיד כדדייק בפרק קמא דנדה (דף ק.) גבי קטנות והכא תנא אשה דהכא מרי עיניי ולא דמי חד לאדך חרש וטובה פטור מכל המלות כדאמר לקמן וקאן לא דיעינן דפטור מקרא רק מק"ו דנשים פטורות דכתיב זכורן טפלים לא כל שכן דהכי דייקנן בפרק קמא דקדושין (דף נד:) וסא) טפלים חייבין נשים לא כל שכן:

סומי שאינו יבול לעלות ברגליו. פרש"י מירושלים לעורה ורבותא נקט דלא מביעיא מעירו דלא מצי סליק לעורה וה"ה נמי אם הוא אינו יכול לעלות מעירו דפטור דמשמע בגמרא עד הכא מנא איתמי: **חרש** דומיא דשומע וקבין. בגמלה פ"ב (דף ע"ב) הכל כשרין לקרוא את המגילה וזהו חרש חייבין לקרוא את המגילה ובגמלה לא הוה מסיק אחרים וכן בחולין (דף ג.) חוץ מחרש שומע וקאן שמא ילקלוהו את שחיתתו לא דייק הכי דהתם הטעם מלי בדין שובל לאמן את ידו לשמוע: **המדבר** ואינו שומע זהו חרש. כג"ר מסיק ליה אינו מדבר ואינו שומע דכתיב מי שס פה לאדם או מי שסוף אלם או חרש (שמות ד.) מי [סס] פה קאי לתריווהו:

תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם לישא שפחה אינו יכול בת חורין אינו יכול ליבטיל והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר ואל תהו בראה לשבת יצרה אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב לו שטר על חצי דמיו וחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמואי: חוץ מחרש שומע וקאן כו': קתני חרש דומיא דשומע וקאן מה שומע וקאן דלאו בני דעה אף חרש דלאו בר דעה הוא וקא משמע לן כדתנן ח"ה חרש שדיברו הא מדבר ואינו שומע ואינו מדבר חייב תנינא ליה דתנו רבנן (ו) המדבר ואינו שומע זהו חרש שומע ואינו מדבר זהו אלם יזהו הרי הן כפחין לכל דבריהם וממאי דמדבר ואינו שומע זהו חרש שומע ואינו מדבר זהו אלם דכתיב ואינו כחרש לא אישמע וכאלם לא יתח פיו ואיבעית אימא כדאמרי אינשי אישחקיל מילוליה: מדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר חייב: והתניא: מדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר פטור אמר רבינא ואיתומא רבא חסורא מיחסרא והכי קתני הכל חייבין בראיה ובשפחה חוץ מחרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפטור מן הראיה ואע"פ

שפטור מן הראיה חייב בשפחה ואת שאינו לא שומע ולא מדבר ושומע וקאן פטור אף מן השפחה הואיל ופטורים מכל מצות האמורות בתורה תניא נמי הכי הכל חייבין בראיה ובשפחה חוץ מחרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפטורין מן הראיה ואף על פי שפטור מן הראיה חייב

שפטור מן הראיה חייב בשפחה ואת שאינו לא שומע ולא מדבר ושומע וקאן פטור אף מן השפחה הואיל ופטורים מכל מצות האמורות בתורה תניא נמי הכי הכל חייבין בראיה ובשפחה חוץ מחרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפטורין מן הראיה ואף על פי שפטור מן הראיה חייב

שפטור מן הראיה חייב בשפחה ואת שאינו לא שומע ולא מדבר ושומע וקאן פטור אף מן השפחה הואיל ופטורים מכל מצות האמורות בתורה תניא נמי הכי הכל חייבין בראיה ובשפחה חוץ מחרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפטורין מן הראיה ואף על פי שפטור מן הראיה חייב

שפטור מן הראיה חייב בשפחה ואת שאינו לא שומע ולא מדבר ושומע וקאן פטור אף מן השפחה הואיל ופטורים מכל מצות האמורות בתורה תניא נמי הכי הכל חייבין בראיה ובשפחה חוץ מחרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפטורין מן הראיה ואף על פי שפטור מן הראיה חייב

שפטור מן הראיה חייב בשפחה ואת שאינו לא שומע ולא מדבר ושומע וקאן פטור אף מן השפחה הואיל ופטורים מכל מצות האמורות בתורה תניא נמי הכי הכל חייבין בראיה ובשפחה חוץ מחרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפטורין מן הראיה ואף על פי שפטור מן הראיה חייב

תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם לישא שפחה אינו יכול בת חורין אינו יכול ליבטיל והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר ואל תהו בראה לשבת יצרה אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב לו שטר על חצי דמיו וחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמואי: חוץ מחרש שומע וקאן כו': קתני חרש דומיא דשומע וקאן מה שומע וקאן דלאו בני דעה אף חרש דלאו בר דעה הוא וקא משמע לן כדתנן ח"ה חרש שדיברו הא מדבר ואינו שומע ואינו מדבר חייב תנינא ליה דתנו רבנן (ו) המדבר ואינו שומע זהו חרש שומע ואינו מדבר זהו אלם יזהו הרי הן כפחין לכל דבריהם וממאי דמדבר ואינו שומע זהו חרש שומע ואינו מדבר זהו אלם דכתיב ואינו כחרש לא אישמע וכאלם לא יתח פיו ואיבעית אימא כדאמרי אינשי אישחקיל מילוליה: מדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר חייב: והתניא: מדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר פטור אמר רבינא ואיתומא רבא חסורא מיחסרא והכי קתני הכל חייבין בראיה ובשפחה חוץ מחרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפטור מן הראיה ואע"פ

שפטור מן הראיה חייב בשפחה ואת שאינו לא שומע ולא מדבר ושומע וקאן פטור אף מן השפחה הואיל ופטורים מכל מצות האמורות בתורה תניא נמי הכי הכל חייבין בראיה ובשפחה חוץ מחרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפטורין מן הראיה ואף על פי שפטור מן הראיה חייב

שפטור מן הראיה חייב בשפחה ואת שאינו לא שומע ולא מדבר ושומע וקאן פטור אף מן השפחה הואיל ופטורים מכל מצות האמורות בתורה תניא נמי הכי הכל חייבין בראיה ובשפחה חוץ מחרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפטורין מן הראיה ואף על פי שפטור מן הראיה חייב

שפטור מן הראיה חייב בשפחה ואת שאינו לא שומע ולא מדבר ושומע וקאן פטור אף מן השפחה הואיל ופטורים מכל מצות האמורות בתורה תניא נמי הכי הכל חייבין בראיה ובשפחה חוץ מחרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפטורין מן הראיה ואף על פי שפטור מן הראיה חייב

שפטור מן הראיה חייב בשפחה ואת שאינו לא שומע ולא מדבר ושומע וקאן פטור אף מן השפחה הואיל ופטורים מכל מצות האמורות בתורה תניא נמי הכי הכל חייבין בראיה ובשפחה חוץ מחרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפטורין מן הראיה ואף על פי שפטור מן הראיה חייב

שפטור מן הראיה חייב בשפחה ואת שאינו לא שומע ולא מדבר ושומע וקאן פטור אף מן השפחה הואיל ופטורים מכל מצות האמורות בתורה תניא נמי הכי הכל חייבין בראיה ובשפחה חוץ מחרש המדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר שפטורין מן הראיה ואף על פי שפטור מן הראיה חייב

16 וינמותו ט: גיטין כג.
מחמת כג. ע"פ ה"א:
17 ונדה יג: תרומות פ"א
מ"ג: א גיטין פ"א
18 וינמותו ט: גיטין כג.
19 וינמותו ט: גיטין כג.
20 וינמותו ט: גיטין כג.
21 וינמותו ט: גיטין כג.
22 וינמותו ט: גיטין כג.
23 וינמותו ט: גיטין כג.
24 וינמותו ט: גיטין כג.
25 וינמותו ט: גיטין כג.
26 וינמותו ט: גיטין כג.
27 וינמותו ט: גיטין כג.
28 וינמותו ט: גיטין כג.
29 וינמותו ט: גיטין כג.
30 וינמותו ט: גיטין כג.
31 וינמותו ט: גיטין כג.
32 וינמותו ט: גיטין כג.
33 וינמותו ט: גיטין כג.
34 וינמותו ט: גיטין כג.
35 וינמותו ט: גיטין כג.
36 וינמותו ט: גיטין כג.
37 וינמותו ט: גיטין כג.
38 וינמותו ט: גיטין כג.
39 וינמותו ט: גיטין כג.
40 וינמותו ט: גיטין כג.
41 וינמותו ט: גיטין כג.
42 וינמותו ט: גיטין כג.
43 וינמותו ט: גיטין כג.
44 וינמותו ט: גיטין כג.
45 וינמותו ט: גיטין כג.
46 וינמותו ט: גיטין כג.
47 וינמותו ט: גיטין כג.
48 וינמותו ט: גיטין כג.
49 וינמותו ט: גיטין כג.
50 וינמותו ט: גיטין כג.
51 וינמותו ט: גיטין כג.
52 וינמותו ט: גיטין כג.
53 וינמותו ט: גיטין כג.
54 וינמותו ט: גיטין כג.
55 וינמותו ט: גיטין כג.
56 וינמותו ט: גיטין כג.
57 וינמותו ט: גיטין כג.
58 וינמותו ט: גיטין כג.
59 וינמותו ט: גיטין כג.
60 וינמותו ט: גיטין כג.
61 וינמותו ט: גיטין כג.
62 וינמותו ט: גיטין כג.
63 וינמותו ט: גיטין כג.
64 וינמותו ט: גיטין כג.
65 וינמותו ט: גיטין כג.
66 וינמותו ט: גיטין כג.
67 וינמותו ט: גיטין כג.
68 וינמותו ט: גיטין כג.
69 וינמותו ט: גיטין כג.
70 וינמותו ט: גיטין כג.
71 וינמותו ט: גיטין כג.
72 וינמותו ט: גיטין כג.
73 וינמותו ט: גיטין כג.
74 וינמותו ט: גיטין כג.
75 וינמותו ט: גיטין כג.
76 וינמותו ט: גיטין כג.
77 וינמותו ט: גיטין כג.
78 וינמותו ט: גיטין כג.
79 וינמותו ט: גיטין כג.
80 וינמותו ט: גיטין כג.
81 וינמותו ט: גיטין כג.
82 וינמותו ט: גיטין כג.
83 וינמותו ט: גיטין כג.
84 וינמותו ט: גיטין כג.
85 וינמותו ט: גיטין כג.
86 וינמותו ט: גיטין כג.
87 וינמותו ט: גיטין כג.
88 וינמותו ט: גיטין כג.
89 וינמותו ט: גיטין כג.
90 וינמותו ט: גיטין כג.
91 וינמותו ט: גיטין כג.
92 וינמותו ט: גיטין כג.
93 וינמותו ט: גיטין כג.
94 וינמותו ט: גיטין כג.
95 וינמותו ט: גיטין כג.
96 וינמותו ט: גיטין כג.
97 וינמותו ט: גיטין כג.
98 וינמותו ט: גיטין כג.
99 וינמותו ט: גיטין כג.
100 וינמותו ט: גיטין כג.

תורה אור השלם
1. כי בה אמר יי ברא
השמים ורא הארץ ויש
יצר הארץ ועשה הוא
בונה לא תהו בראה
לשבת יצרה א"י ו' א'ן
ע"ה ישיעיהו ח' י'
2. ואני כחרש לא
אשמע וכאלם לא יתח
פיו: תהלים לח י'
פ"ו:

הגהות ה"ח
(6) י"ש ד"ה חסור
מחמת ויכ קמי דברי
ראייה אע"פ ללא:
(3) ז"ב ד"ה לישא שפחה
אינו יכול למכור ויכו אמר
ליה וזה כתיב אשר
עשה דוד את הישר
בעיני ה' ולא סר מבלי
אשר צוהו כל ימי חייו
רק בדבר אורח החיים
הפ"ד וי"ג ע"ן גר"ש פ'
מ' דללאו פ"י תקוע
מוקט עלמו לנדר הלכה ולי
נחלה שדיר נעשה ואת על
סין רבו עולה הוליה שהיה
מעייר תקוע: (4) ד"ה לא
תוהי וכו' בן מן השפחה
אינו קרוי מירוחס חסור:
(7) ד"ה ששט ימי ומנא
קאן שומע חרש לשון
יחיד:

מוסף רש"י

תקנתם את רבו. שפחה אינו יבול. וממורת לא ישא אע"ג דעבד מותר בממורת לפי שקדם ועמד כמתן פרק האומר (קדושין דף טט.) יכולין ממורים ליערב כילד ממזר נושא שפחה ונד חירות שרי זה דמתן פרק עשרה יוחסין (סג) שחזרו יממורי שרו ללא זה בזה דהא י"ל דאין לנו לתקן כדי להרבות ממורים בעולם ועוד כיון דתפסי בה קדושין אחי נד עבדות ומשתמש בנאש איש ומינה נמי לא ישא דאע"ג דממורת ומינה ושחזרו מותרין ללא זה בזה דהא הוה התפסק קדושין ואחי נד עבדות ומשתמש בנאש איש אי נמי נתינה אסור נד עבדות ללא קדש ועומד הוא אע"ג דמותר בממורת משום דלא מקרי קבל מזהר בלא דלא א"ר ואל"ת עשה (דלשנת לברה) ולדחי לאו דלא יהיה קדש וי"ל דהכא אפשר לקיים שניהם על ידי כפייה אי נמי דלא אחי עשה ודמי לא מעשה אלא כגון מילה נזרעת דבעינא דמעקר לאו מקיים עשה אכל הכא משעת הערחה עובר ליה בלאו ועשה ליכא עד גמר ביאה:

לא תהו בראה. האי עשה אל"ס טפי מפרי ורבו כדאמר בגמלה בפרק גמרא (דף מ.) מוכר אל"ס ס"ת לישא אשה וללמוד תורה ומייתי לא תהו בראה אכל י"מ משום דעבד לא מיפקיד אפריה ורביה דלמרא ז"הו לו ניס עבדותו ושחזר לא קיים פריה ורביה ולאו מילתא היא דלמרא בירושלמי דמו"ק (פ"ה) עבד מבו שישא אשה כגומד אמר להון נשמעין מן דרין מתניין יבעול והלא לא נברא העולם אלא בשביל פריה ורביה ואמר שמעון בר אבא משום רבי יוחנן כל שהוא מלווה על פריה ורביה לא ישא אשה במועד ומועד לישא דנקט הכא והלא לא נברא העולם אלא בשביל פריה ורביה משמע דלמרחייהו קאי והא דלמרינן לא קיים פריה ורביה היינו מטעם דבעין ורבו מיוחס אחריו ואפילו ישראל יש לו בן מן השפחה אינו קרוי (ו) אחריו ועוד פרו ורבו אכלוה בני נח כתיב אף לנכנע: **כופין** את רבו. אפילו לשמואל דלמרא (ביטין דף לה.) המפקיר עבדו יולא לחירות וא"ל גט שחזרו הכא דעבד ליה עשית עבדו שחזרו גמור ואע"ג דלמרינן (ברכות דף מו:) המשחרר עבדו עובר בעשה נמיאן שן דליעבד הרב אסורא ווטא ולא ליעבד העבד אסורא רבה כדאמר בעירובין כ"ב ככל מערבין (דף נג:) וסא) ולא דמי להיחא דריש שבת (דף ד.) וסא) וכי אמרינן לו לאדם עמוד ומטא בשביל שחכה חבירך דהתם פושע דברר הוה שלא היה לו לאפות הפת מדע דשרינן ריש תמיד נשחט (פסחים דף עט.) וסא) להקריב לכהן אחר תמיד של בין הערבים כפרת חבירו כדי שיאכל קרבן פסח לערב אע"ג דאיכא עשה דהשלמה ט):